

Koncepce státní lesnické politiky do roku 2035

Obsah

1. Úvod	1
2. Preambule	1
3. Vize	2
4. Obecná východiska	2
5. Výčet prioritních problémů	2
6. Dlouhodobé cíle koncepce	4
7. Přílohy.....	12

1. Úvod

Lesní hospodářství se nachází v mimořádně závažné situaci. Dominantní příčinou jsou rychle se měnící podmínky prostředí, které se vyznačují povětrnostními extrémy, především vysokými teplotami, suchem, nevyrovnaným průběhem srážek, bořivými větry apod.

Člověkem pozmeněné lesy se obtížně těmto podmínkám přizpůsobují, což vyvolává jejich plošné odumírání. Důsledkem snížené odolnosti lesních ekosystémů je rozvoj hmyzích a houbových škodlivých činitelů s kalamitními dopady do lesního hospodářství a navazujících sektorů.

Závažnou otázkou do budoucnosti je, zda se lesy i přes navrhované dlouhodobé cíle a konkrétní opatření dokáží přizpůsobit měnícímu se prostředí a budou plnit své celospolečenské užitky a služby.

Přes toto nepřiliš optimistické konstatování je ambicí předkládané „Koncepce státní lesnické politiky“ nerezignovat na dosavadní nepříznivý vývoj, ale naopak legislativními, finančními a informativními nástroji státní lesnické politiky přispět k zachování lesů pro budoucí generace a současně udržet navazující dřevozpracující průmysl.

Předložená koncepce navazuje na dříve přijaté Zásady státní lesnické politiky, Národní lesnický program II, Národní akční plán adaptace na změnu klimatu a další obdobné dokumenty, vychází ze SWOT analýzy obsažené v těchto dokumentech, aktualizuje, rozvíjí a upřesňuje některé dříve uložené úkoly na příštích patnáct let.

2. Preambule

Lesní ekosystémy jsou nenahraditelnou složkou životního prostředí pro společnost. Mají nezastupitelný význam pro ochranu půdy, vody, ovzduší a klimatu, pro krajinu a životní prostředí lidí, živočichů a rostlin. Jsou zásadní pro ekonomicko-společenský rozvoj venkova.

Jsou zdrojem dřeva jako obnovitelné suroviny a předmětem ekonomických aktivit venkovských obyvatel a průmyslu.

Lesy mají prokazatelně celkově pozitivní vliv na fyzický, ale hlavně psychický stav obyvatelstva, stabilitu a funkce krajiny, a proto musí být spravovány a obhospodařovány tak, aby mohly v rámci České republiky dlouhodobě a diferencovaně trvale plnit všechny tyto své ekologické, ochranné, hospodářské a společenské funkce.

3. Vize

Cílem této politiky je dosažení následujícího stavu: „Lesy pro společnost“: udržitelné multifunkční lesy a lesní hospodářství, které odráží současné i očekávané potřeby společnosti.

Lesy přispívají k vyšší kvalitě života, poskytují prostředí pro život, příležitosti k rekreaci, jsou prospěšné pro zdraví a zároveň udržují a zlepšují kvalitu životního prostředí a jsou nositeli ekologických hodnot. Trvale udržitelné lesní hospodářství poskytuje ekosystémové služby, kterými jsou environmentální, ekonomické, sociální a kulturní užítky pro společnost.

Dále poskytují obnovitelnou surovinu, jejíž produkce a využívání jsou šetrné k životnímu prostředí a hrají významnou roli v hospodářském rozvoji, zaměstnanosti a prosperitě, zejména ve venkovských oblastech.

4. Obecná východiska

Česká republika v souladu se svými závazky vyplývajícími z mezinárodního práva i z členství v Evropské unii usiluje o zajištění trvale udržitelného hospodaření v lesích a naplnění pozitivních mimoprodukčních efektů. Tedy správu a obhospodařování lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ochranné, hospodářské a sociální úlohy, a které tím nepoškozují ostatní ekosystémy. Pro poznání vývoje přírody jsou důležité i vzorky lesů reprezentující naše přírodní podmínky ponechané samovolnému vývoji ve zvláště chráněných územích.

5. Výčet prioritních problémů

- Snížená odolnost a zhoršený zdravotní stav lesních ekosystémů s kalamitním výskytem škodlivých biotických (hmyz, houby apod.) a abiotických (sucho, bořivý vítr apod.) činitelů
 - Obnova lesa na kalamitních holinách
 - Absence standardních postupů v rámci lesního hospodářství při řešení krizových situací
 - Nedostatečně druhově a strukturně bohaté lesní ekosystémy, nedostatečně přizpůsobená skladba lesních porostů rizikům spojeným se změnou přírodních podmínek v kontextu dynamiky změny prostředí

- Zvýšené početní stavy zejména spárkaté zvěře, které zásadním způsobem negativně ovlivňují obnovu lesních porostů
 - Špatný stav lesních půd
 - Ohrožení genofondu lesních dřevin a narušení ekosystémových vazeb
 - Vysychání krajiny jako celku – kromě klimatické změny i v důsledku necitlivého nakládání s krajinou, interakce lesa s okolním prostředím a dopadů okolní krajiny na les
 - Nastavení věkových parametrů lesních porostů ve vazbě na klimatickou změnu
 - Nejsou vytvořeny srovnatelné právní podmínky pro aplikaci hospodářského způsobu výběrného, a to především z pohledu hospodářské úpravy lesů
- Nízká konkurenceschopnost lesního hospodářství ve srovnání s dalšími sektory průmyslu a zemědělství
 - Složitě legislativní podmínky pro hospodaření v lese, charakterizované vysokým stupněm regulace a nedostatečným používáním motivačních nástrojů
 - Velká vlastnická rozdrobenost lesních majetků, která snižuje ekonomickou efektivitu obhospodařování lesů a snižuje schopnost reagovat na rizika spojená s klimatickou změnou
 - Problematické (časově a administrativně náročné) zadávání prací v lesním hospodářství prostřednictvím veřejných zakázek
 - Nedostatek odborných lesnických pracovníků, malý zájem o práci v oboru
 - Rozsah a formy zajištění produkce dřevní hmoty do budoucna ve vazbě na klimatickou změnu
 - Nízký stupeň pozitivní motivace vlastníků lesů k zachování a rozvoji služeb celospolečenské poptávky
 - Složitý a málo přehledný systém podpor hospodaření v lesích
 - Nedostatečná preferenční podpora státu směřující ke zvýšené spotřebě dřeva jako obnovitelné suroviny pro život společnosti
 - Nedostatečné vytváření finančních rezerv sektoru svázaného s přírodními podmínkami na překonávání mimořádných situací
 - Vývoz dřeva bez přidané hodnoty do zahraničí, namísto domácího zpracování suroviny
 - Nízká diverzifikace příjmů podniků v lesním hospodářství
 - Nízký stupeň koordinace jednotlivých politik v oblasti lesního hospodářství, dřevozpracujícího průmyslu a ochrany životního prostředí
 - Nedostatečný podíl soukromého kapitálu na financování aplikovaného výzkumu
 - Komplikovaný a pro vlastníky nepřehledný systém a výkon státní správy ve vztahu k lesnímu hospodářství
 - Konflikt zájmů státní správy lesů (vykonávané v přenesené působnosti) a samosprávy

- Nedostatečná mezioborová spolupráce na úrovni „managementu krajiny“
- Nedostatečné povědomí veřejnosti o složitosti a významu lesů pro společnost
 - Nedostatečná podpora lesní pedagogiky jako významného komunikačního nástroje

6. Dlouhodobé cíle koncepce

A: Zajistit vyrovnané plnohodnotné plnění všech funkcí lesa pro budoucí generace.

B: S ohledem na probíhající klimatickou změnu zvyšovat biodiverzitu a ekologickou stabilitu lesních ekosystémů při zachování produkční funkce.

C: Zajistit konkurenceschopnost lesního hospodářství a navazujících odvětví a jejich význam pro regionální rozvoj.

D: Posilovat význam poradenství, vzdělávání, výzkumu a inovací v lesním hospodářství.

Dlouhodobý cíl A: Zajistit vyrovnané plnohodnotné plnění všech funkcí lesa pro budoucí generace.

Opatření k dosažení dlouhodobého cíle A:

1. Rozvíjet trvale udržitelné obhospodařování lesů jako součást ochrany hodnot, péče a využití krajiny.

Komentář: Cílem opatření je dosáhnout stavu, kdy stabilní lesní ekosystémy jako součást krajiny trvale a vyrovnaně poskytují ekosystémové služby veřejnosti v plné šíři včetně udržitelné produkce.

2. Motivovat a finančně podporovat vlastníky lesů k trvale udržitelnému obhospodařování jejich lesů a k naplňování služeb veřejnosti

Komentář: Cílem opatření je pozitivně motivovat vlastníky lesů k optimálnímu způsobu obhospodařování svého majetku na základě přírodních podmínek a diferenciovaného přístupu k hospodaření v lesích a k zachování a rozvoji služeb celospolečenské poptávky. V případě lesů ve vlastnictví státu vymezit poslání a způsob hospodaření s důrazem na celospolečenskou poptávku po naplnění veřejných zájmů a na kvalitu životního prostředí.

3. Podporovat pozitivní vodní a uhlíkovou bilanci krajiny

Komentář: Cílem opatření je přispět ke zmírňování klimatické změny využitím potenciálu lesnického hospodaření pro pozitivní vodní bilanci a poutání uhlíku. K tomu využívat trvale udržitelné a stanovišti odpovídající přírodě blízké způsoby obhospodařování lesa.

4. Přizpůsobit stavy zvěře stavu a vývoji lesních ekosystémů

Komentář:

Cílem opatření je účinnou redukcí zajistit rovnováhu mezi početním stavem zejména spárkaté zvěře a stavem lesa. V souvislosti s tím činit všechna lesnická i myslivecká opatření, která přispějí k naplnění cíle zejména při obnově lesních porostů. Konkrétní opatření promítnout do myslivecké legislativy.

Nástroje k dosažení dlouhodobého cíle A:

Regulatorní nástroje

1. Lesní zákon:

- a. Zakotvit minimální legislativní požadavky na hospodaření v lesích, které umožní vlastníkům svobodně si zvolit způsoby obhospodařování na svých majetcích, které variabilně a kreativně přizpůsobí přírodním podmínkám a svým zájmům. U správců státních lesů upravit přísnější podmínky obhospodařování lesů jinými instituty.
- b. V lesnické legislativě vytvořit rovnoprávné podmínky pro plnohodnotné uplatnění všech hospodářských způsobů definovaných hospodářskou úpravou lesů.
- c. Posílit lesnicko-politickou roli Národní inventarizace lesů (NIL) jejím ukotvením do zákona.
- d. Posílit ochranu pozemků určených k plnění funkcí lesa před jejich odnětím plnění funkcí lesa
- e. Do přijetí nového (novely) lesního zákona neprodleně provést nezbytně nutné novelizace stávajících prováděcích předpisů za účelem splnění opatření dlouhodobého cíle A.

2. Zákon o myslivosti:

- a. Zajistit objektivní způsob hodnocení vlivu zvěře na les. Lovem a dalšími vhodnými nástroji omezit vliv zejména spárkaté zvěře na les tak, aby les plnil všechny svoje funkce a zvěř nebyla limitem pro úspěšnou obnovu lesních porostů.
- b. Upravit způsob plánování mysliveckého hospodaření tak, aby existovala přímá vazba mezi stavem lesa a plánem lovu zvěře. Zvýšit pravomoci vlastníka lesa, změnit úpravu náhrady škody.
- c. Zajistit odborné posouzení stavu lesního ekosystému nezávislým odborným subjektem např. jedenkrát za pět nebo deset let a na základě zjištění stanovit plány chovu a lovu zejména spárkaté zvěře.
- d. Zavést nezpochybnitelnou kontrolu plnění plánu chovu a lovu zvěře.
- e. Do přijetí novely zákona o myslivosti neprodleně provést nezbytně nutné novelizace stávajících prováděcích předpisů za účelem splnění opatření dlouhodobého cíle A.

Ekonomické nástroje

- a. Vhodnou motivační a sankční politikou státu (krajů) podporovat splnění schválených opatření dlouhodobého cíle A.
- b. Vytvořit metodiku plateb (podpor, náhrad) za ekosystémové služby v lesním hospodářství a následnými platbami ze strany státu (jako součást podpory lesního hospodářství) motivovat vlastníky lesů k naplňování ekosystémových služeb a k obhospodařování lesů trvale udržitelným způsobem.
- c. Zjednodušit administrativu poskytovaných podpor a zvýšit jejich motivační účinek a efektivitu.

Dlouhodobý cíl B: S ohledem na probíhající klimatickou změnu zvyšovat biodiverzitu a ekologickou stabilitu lesních ekosystémů při zachování produkční funkce.

Opatření k dosažení dlouhodobého cíle B:

1. Podporovat zvyšování různorodosti druhové, věkové a prostorové struktury lesa pro zajištění dlouhodobé stability lesa, včetně zvyšování podílu vhodných dřevin v lesních porostech.

Komentář: Cílem opatření je podporovat zvyšování různorodosti druhové, věkové a prostorové struktury lesa pro zajištění dlouhodobé stability lesa, včetně využití vhodných introdukovaných dřevin jako dřevin přimíšených v lesních porostech. Podle aktuálních poznatků a za předpokladu zajištění optimálního plnění všech funkcí lesa pružně upravovat pravidla pro možnost využití, vertikálního a horizontálního přenosu reprodukčního materiálu a pravidel introdukce geograficky nepůvodních dřevin. Obsahem opatření je rovněž vytváření podmínek pro přirozenou obnovu, uplatnění různých způsobů hospodaření jako předpokladu pro zvýšení druhové a prostorové pestrosti lesů a pro zvýšení infiltrace a retence vody v lesních ekosystémech. Cílem opatření je rovněž uplatnění hospodářské úpravy pro lesy s bohatou strukturou a zrovnoprávnění všech hospodářských způsobů a tvarů (výběrných či kombinovaných hospodářských způsobů), pařezin a lesa středního. Při obnově lesa na kalamitních holinách využívat vhodné postupy dle stanoviště s kombinací přirozené a umělé obnovy, včetně obnovy dvoufázové s využitím přípravných dřevin. Zachovat stávající podíl organické hmoty v lesních půdách, a tím podporovat pozitivní vodní a uhlíkovou bilanci krajiny.

2. Podporovat hospodaření v lese s cílem zachovat a zvyšovat biologickou rozmanitost lesů.

Komentář: Cílem opatření je podporovat účelově diferencované hospodaření v lese vedoucí k zachování a zvyšování biologické rozmanitosti lesních ekosystémů. Mimo jiné i z důvodu, že budou lépe snášet probíhající klimatickou změnu při zajištění přiměřené produkce dřevní hmoty.

3. Podporovat ponechávání přiměřeného podílu tlejícího dřeva, těžebních zbytků a habitatových stromů v lese.

Komentář: Cílem opatření je motivovat vlastníky lesů k ponechávání v lese přiměřeného podílu tlejícího dřeva, těžebních zbytků a habitatových stromů, které jsou nositeli biologické rozmanitosti a zlepšení stavu lesních ekosystémů. Regulovat odběr lesních těžebních zbytků tam, kde by byl ohrožen stav lesních ekosystémů. Součástí opatření je i řešení odpovědnosti za případnou újmu na zdraví či životě návštěvníků lesa, která nesmí být na úkor vlastníka lesa.

Nástroje k dosažení dlouhodobého cíle B:

Regulatorní nástroje

1. Lesní zákon

- a. Regulovat odběr biomasy tak, aby neohrožoval stav lesních ekosystémů.
- b. Nově jednoznačně zbavit vlastníka odpovědnosti za újmu na zdraví či životě návštěvníků lesa (vstup na vlastní nebezpečí).
- c. Legislativně upravit opatření pro pestrou druhovou skladbu a přirozenou obnovu, uplatnění nepasečných způsobů hospodaření jako předpokladu pro zvýšení druhové a prostorové pestrosti lesů a pro zvýšení infiltrace a retence vody v lesních ekosystémech.
- d. Do přijetí nového lesního zákona a novely zákona o myslivosti neprodleně provést nezbytně nutné novelizace stávajících prováděcích předpisů za účelem splnění opatření dlouhodobého cíle B.

2. Zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin

- a. Legislativně upravit vertikální a horizontální přenos vhodného reprodukčního materiálu a introdukci geograficky nepůvodních dřevin tak, aby byla umožněna pružná reakce na měnící se přírodní podmínky, a přitom zůstal zachován smysl této právní úpravy a současně byl splněn předpoklad zajištění optimálního plnění všech funkcí lesa.

Ekonomické nástroje

- a. Motivační politikou podporovat:
 - druhově a strukturně bohaté lesy,
 - ponechávání tlejícího dřeva, těžebních zbytků a habitatových stromů v lese,
 - opatření pro pestrou druhovou skladbu a přirozenou obnovu,
 - uplatnění nepasečných způsobů hospodaření jako předpokladu pro zvýšení druhové a prostorové pestrosti lesů a pro zvýšení infiltrace a retence vody v lesních ekosystémech.
- b. Zjednodušit administrativu poskytovaných podpor a zvýšit jejich motivační účinek a efektivitu.

Dlouhodobý cíl C: Zajistit konkurenceschopnost lesního hospodářství a navazujících odvětví a jejich význam pro regionální rozvoj.

Opatření k dosažení dlouhodobého cíle C:

1. Snížit množství legislativních omezení hospodaření v lesích.

Komentář: Cílem opatření je snížit množství legislativních omezení vlastníků lesů na úroveň nezbytnou pro dosažení cílů koncepce. Zakotvit pouze legislativní omezení nezbytná k zachování lesních ekosystémů a plnění jejich funkcí v krajině.

2. Uskutečnit zásadní reformu státní správy lesů

Komentář: Cílem opatření je zvýšit účinnost veřejné správy v oblasti lesnicko-dřevařského sektoru. Vymezit požadavky na její fungování, revidovat a nově upravit za účelem gesčního sjednocení lesnicko-dřevařského sektoru. Oddělit státní správu lesů od samosprávy.

3. Podporovat proces scelování lesů za účelem zlepšení struktury lesních majetků

Komentář: Cílem opatření je podpořit zlepšení struktury lesních majetků jejich scelováním za účelem efektivnějšího obhospodařování. Opatření směřuje k vyrovnaní podmínek v případech směn lesů ve vlastnictví státu a jiných vlastníků. Významně nesnižovat rozlohu lesů ve vlastnictví státu. Zakotvit možnost vzniku společenstev vlastníků lesů do lesního zákona a finančně a metodicky tento proces podpořit, dále vytvořit podmínky pro existenci neziskových organizací, které by umožnily komplexní odbornou správu lesa.

4. Zachovat obecné užívání lesů veřejností a finančně zohlednit vlastníků lesů ekosystémové služby poskytované veřejnosti.

Komentář: Cílem opatření je legislativně zakotvit platbu na plochu lesa vlastníků lesů za ekosystémové služby při zohlednění míry jejich plnění, při zachování obecného užívání lesů. Upravit možnost vlastníka lesa omezit některé druhy užívání lesa veřejností při zachování prostupnosti krajiny.

5. Podporovat používání dřeva jako obnovitelné suroviny.

Komentář: Cílem opatření je podporovat dosažení co nejvyššího stupně používání dřeva jako obnovitelné suroviny za účelem rozvoje bioekonomiky (syn: zelené ekonomiky). Dosažení trvale udržitelného života naší společnosti při minimalizaci vznikajících odpadů (tzv. oběhová ekonomika). Navýšit primární zpracovatelskou kapacitu dřeva, včetně dalších navazujících oborů v ČR. Založit lesnicko-dřevařský fond k řešení mimořádných situací. Rozvinout podporu energetického využití štěpky a vlákninových sortimentů.

6. Sjednotit systém podpor směřovaných do lesního hospodářství na úrovni České republiky.

Komentář: Cílem opatření je zjednodušit a zefektivnit systém evropských, národních, krajských a případně místních podpor určených vlastníkům lesů v ČR. Minimalizovat jejich administrativní náročnost a zajistit jejich výši úměrnou významu lesů pro naši společnost v době přicházející klimatické změny.

7. Posílit význam lesního hospodářství v regionech

Komentář: Cílem opatření je podporovat zaměstnávání osob z regionu včetně sociálně odpovědného veřejného zadávání. Dále zjednodušit možnost zaměstnání pracovníků, zejména v dělnických profesích, ze zemí mimo EU. Zapojit lesní hospodářství do sítě lokálních konzultačních center pro propojování místních aktérů s cílem podpory podnikání místních mikro, malých a středních podniků a posílit přístup k činnostem spojeným s hospodařením v lese i sociálním podnikům.

8. Podpora rozvoje dřevozpracujícího průmyslu a dalších navazujících odvětví

Komentář: Cílem opatření je vytvořit takové podmínky, aby bylo podpořeno zvýšení konkurenceschopnosti a životaschopnosti celého hodnotového řetězce založeného na lesním hospodářství a domácím zpracování a využívání dřeva.

Nástroje k dosažení dlouhodobého cíle C:

Regulatorní nástroje

1. Lesní zákon

- a. Snížit množství legislativních omezení hospodaření v lesích na nezbytnou úroveň a v odůvodněných případech přejít od regulatorních nástrojů k nástrojům ekonomickým a informativním.
- b. Umožnit vlastníkům lesů svobodně si zvolit způsob obhospodařování
- c. Omezit snižování rozlohy lesů ve vlastnictví státu.
- d. Oddělit státní správu lesů od samosprávy zřízením specializovaných lesních úřadů.
- e. Upravit postavení, činnost a povinnosti odborného lesního hospodáře.
- f. Upravit péči o lesy vlastníků lesů při jejich nečinnosti a v případech, kdy vlastník není znám.
- g. Zakotvit možnost vzniku společenstev vlastníků lesů do lesního zákona, a tím podpořit scelování vlastnický rozdrobených lesů a dalšími způsoby podpořit společnou správu malých lesů.
- h. Upravit lesnickou kvalifikaci pracovníků státní správy lesů.
- i. Založit lesnicko-dřevařský fond a vymezit účel a zaměření fondu a pravidla použití jeho finančních prostředků za účelem podpory využití dřeva ve společnosti a k řešení mimořádných situací.

2. Kompetenční zákon

- a. Zpřehlednit, optimalizovat a posílit kompetence jednotlivých resortů k lesnímu hospodářství.

3. Zákon o zadávání veřejných zakázek

- a. Změnou zákona o zadávání veřejných zakázek nalézt řešení v podmínkách současného stavu lesů a potřeb jejich obhospodařování i s ohledem na možnost využití lokálních kapacit.
- b. Vyloučit nahodilou těžbu z působení zákona o zadávání veřejných zakázek.

Ekonomické nástroje

- a. Podpořit scelování rozdrobených lesních majetků vyrovnáním finančních podmínek při směnách lesů ve vlastnictví státu a jiných vlastníků.
- b. Zjednodušit systém evropských, národních, krajských a případně místních podpor vlastníkům lesů v ČR.
- c. Zjednodušit administrativu poskytovaných podpor a zvýšit motivační účinek a efektivitu dotačních titulů směřovaných do:
 - pořízení techniky a technologií pro malé a střední zpracovatele dříví,
 - výstavby odkorňovacích linek pro malé a střední zpracovatele, nebo jim proplácet takto provedenou asanaci,
 - vzniku společenství vlastníků lesů za účelem scelování lesních majetků.
- d. Nastavit podmínky přímé i nepřímé podpory pro vznik a rozvoj primárních zpracovatelských kapacit dřeva včetně dalších navazujících oborů v ČR.
- e. Provéřit možnosti podpory zvýšeného využití dřeva u projektů a staveb v rámci státních veřejných zakázek (daňové úlevy, zvýhodněné financování, uplatnění preferenčních bodů...)
- f. Odstranit bariéry pro použití dřeva ve stavebnictví.
- g. Podpořit využití dřeva v obalové technice, vrátit více papíru do obchodů.
- h. Podpořit využití dřevní hmoty kvalitou vhodné pro energetické účely.

Úprava daní v lesnicko-dřevařském sektoru

- a. Analyzovat podmínky zdanění pozemků určených k plnění funkcí lesa. Zvážit možnosti řešení a budoucího směřování těchto pozemků při zohlednění strategického cíle v daňové oblasti v podobě snižování selektivity zdanění.

Dlouhodobý cíl D: Posilovat význam poradenství, vzdělávání, výzkumu a inovací v lesním hospodářství.

Opatření k dosažení dlouhodobého cíle D:

1. Posílit význam a roli vědy, výzkumu a inovací v lesním hospodářství

Komentář: Cílem opatření je zvýšit účinnost lesnického výzkumu a inovací v péči o lesní ekosystémy vytvořením národních priorit vědy, výzkumu a inovací především zaměřených na dopady klimatické změny na lesní ekosystémy v krajině, moderní technologie a další oblasti, které jsou předmětem výzkumu v evropském prostoru. Činit tak při aktivní spolupráci s lesnickým provozem a s využitím ověřených praktických zkušeností. Ve vědě, výzkumu a inovacích propojovat řešitelské týmy, využívat zahraničních informací a urychleně přenášet výsledky výzkumné činnosti do praxe. Podporovat projekty financované z programu EU LIFE.

2. Zlepšit obsah a kvalitu všech stupňů lesnického vzdělávání, včetně celoživotního vzdělávání

Komentář: Cílem opatření je přizpůsobení obsahu všech stupňů vzdělávání (včetně celoživotního) měnícím se požadavkům lesnické praxe a výzkumu tak, aby absolventi na ně byli schopni včas a účinně reagovat. Optimalizovat síť vzdělávacích subjektů s důrazem na obnovu a provoz lesnických učilišť v regionech. Specifikovat požadavky na odborné kompetence absolventů jednotlivých úrovní vzdělávání. Zavést efektivní způsob průběžného vzdělávání lesnického personálu po ukončení střední nebo vysoké školy i s využitím příslušných kvalifikací z oblasti lesnictví vytvořených v rámci Národní soustavy kvalifikací.

3. Rozvíjet poradenství a osvětu

Komentář: Cílem opatření je zlepšovat poradenství pro vlastníky lesů, především malých výměr, využíváním sítě odborných lesních hospodářů, regionálních proškolených poradců a odborných pracovišť. Zvyšovat povědomí drobných vlastníků lesů o rizicích spojených se změnou klimatu. Navíc osvětu zaměřit také na nelesnickou veřejnost za účelem jejího hlubšího pochopení významu lesů a lesnictví pro udržitelnost života společnosti např. prostřednictvím lesní pedagogiky. Zejména vyčlenit adekvátní finanční prostředky na tuto činnost. Vhodnou formou posílit informace o povaze, kvalitě a významu lesů na místní úrovni, včetně spolupráce s oborovými nevládními neziskovými organizacemi, s informačními centry turismu nebo školami všech stupňů. Cílem marketingu oboru je propojit lesnicko-dřevařský sektor se zemědělci, ochranáři, vodohospodáři a ostatními, kteří mají klíčový vliv na životní prostředí.

4. V souladu s koncepcí aktualizovat/definovat priority výzkumu, vývoje a inovací v sektoru lesního hospodářství.

Komentář: Cílem opatření je aktualizovat priority v oblasti výzkumu, vývoje a inovací tak, aby přímo podporovaly cíle definované touto koncepcí. Tyto priority budou následně naplňovány prostřednictvím stávajících nástrojů VaVal – témat grantových soutěží,

zaměření resortních veřejných výzkumných institucí i prostřednictvím jejich prosazování v Radě pro výzkum, vývoj a inovace.

5. Významně zlepšit postavení českého lesnického výzkumu na mezinárodní úrovni.

Komentář: Cílem opatření je zlepšit kvalitu mezinárodní spolupráce pořádáním vědeckých konferencí a symposií za účelem širší vědecké spolupráce českých resortních a akademických pracovišť se zahraničím.

Nástroje k dosažení dlouhodobého cíle D:

Ekonomické nástroje

- a. Podpořit (poloprovozní) výzkum adaptačních schopností populací domácích a vhodných populací introdukovaných dřevin zejména formou zakládání a poloprovozního obhospodařování provenienčních ploch.
- b. Podpořit poradenství a expertní aktivity pro vlastníky lesa.
- c. Podpořit (poloprovozní) výzkum adaptačních opatření – nástrojů obhospodařování lesa formou zakládání a poloprovozního obhospodařování ploch s různými pěstebními opatřeními (včetně bezzásahových variant).
- d. Podpořit mezinárodní spolupráci (konference, symposia, stáže mladých pracovníků), která nelze v současnosti realizovat kvůli omezeným prostředkům projektů VaV.
- e. Podpořit aktivity nevládních neziskových organizací působících v lesnicko-dřevařském sektoru.

Organizační opatření a Informační nástroje

- a. Hledat nové metody uplatnění dřeva ve společnosti – vyvíjet nové technologie.
- b. Vybudovat a zavést systém trvalého vzdělávání odborných lesních hospodářů.
- c. Podporovat lesní pedagogiku, která je jedním z hlavních komunikačních nástrojů lesnického sektoru a má za cíl zvýšit povědomí ve společnosti o lesním hospodářství a trvale udržitelném hospodaření.
- d. Podporovat osvětu veřejnosti prostřednictvím všech sdělovacích prostředků.

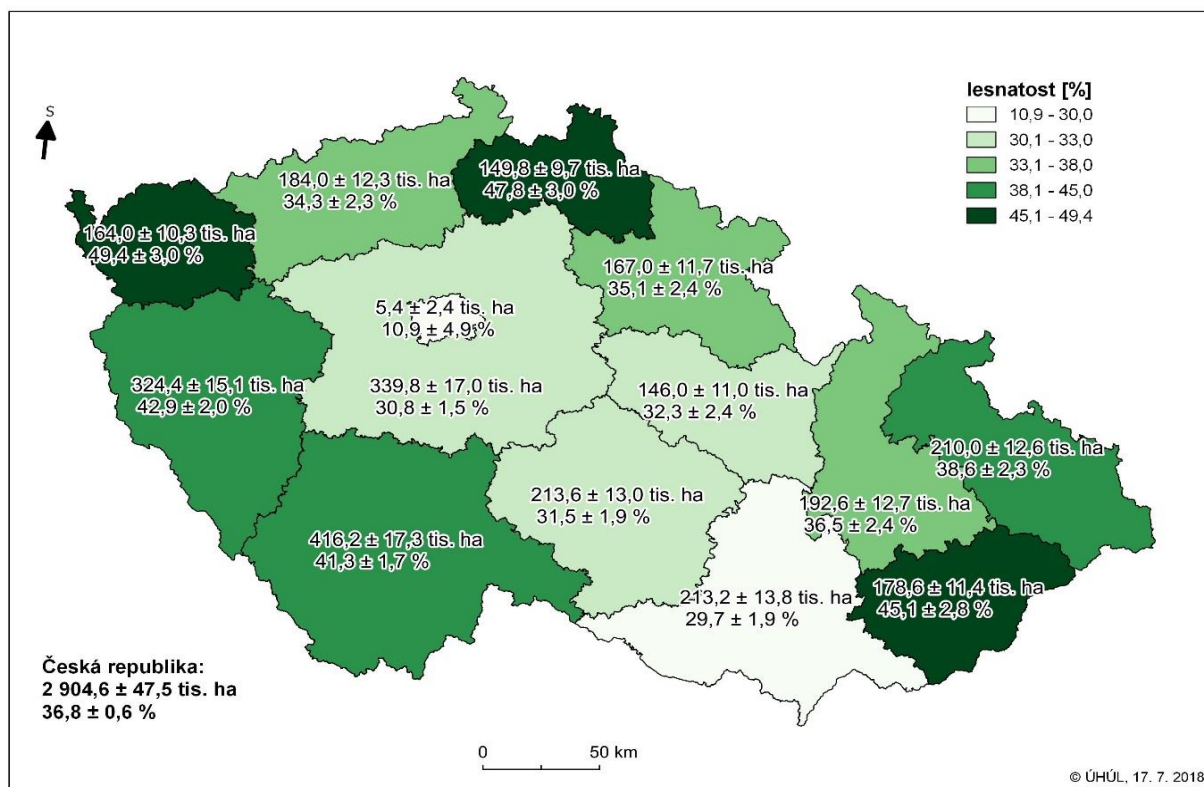
7. Přílohy

Příloha č. 1 Nejdůležitější data o lesích v ČR

Příloha č. 2 Nejdůležitější mezinárodní a národní dokumenty související s lesnickou politikou

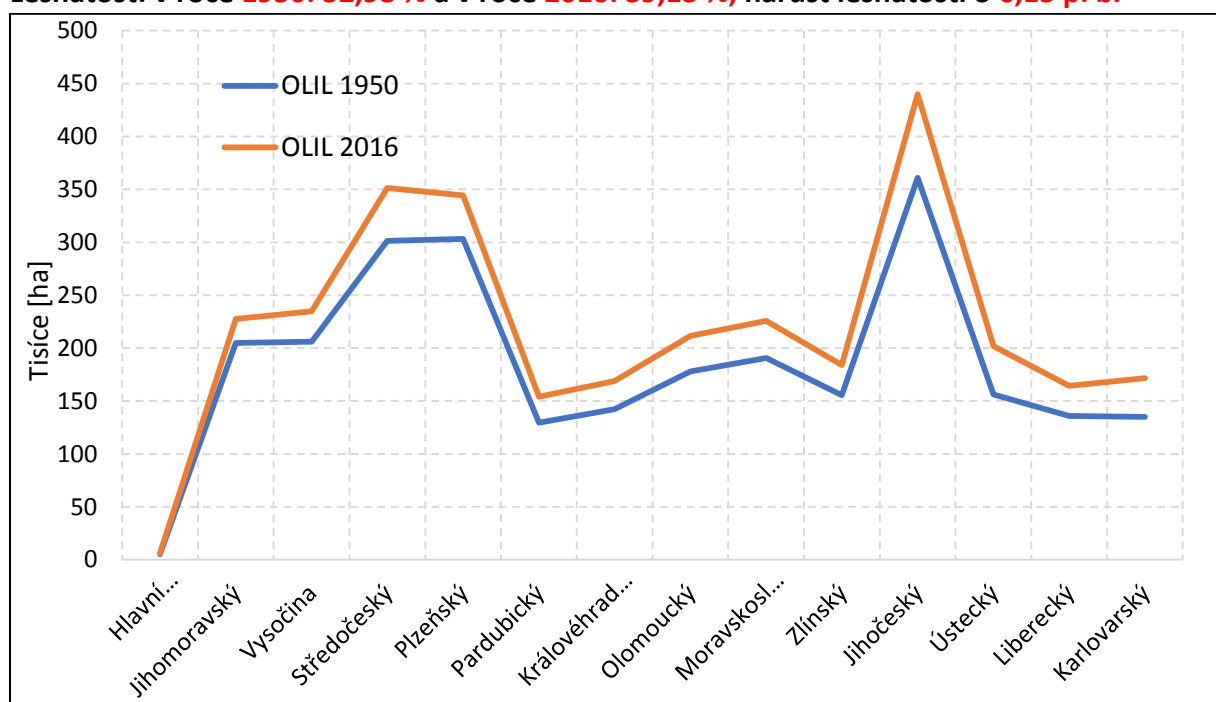
Plocha lesů v ČR

Plocha lesa a lesnatost v krajích, období Národní inventarizace lesů (dále NIL) 2 (2011–2014)

Nárůst celkové plochy lesa v ČR z analýzy leteckých snímků (průměty korun!!)

Lesnatost: v roce 1950: 32,98 % a v roce 2016: 39,13 %, nárůst lesnatosti o 6,15 p. b.

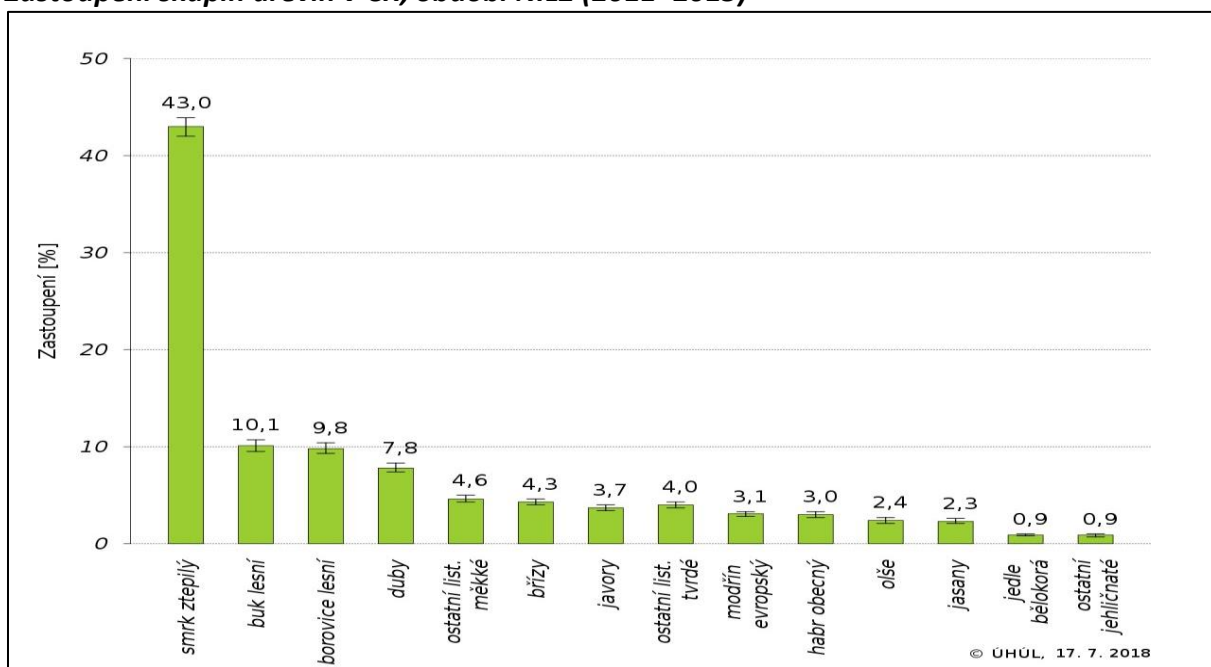
Plocha lesů (porostních skupin) zařazená do některého z ochranných režimů podle zákona 114/1992 Sb.

Kombinace kategorií ochrany	Plocha lesů (porostních skupin) v roce 2014		Plocha lesů (porostních skupin) v roce 2017	
	ha	%	ha	%
EVL	107 428	4,10	102 512	3,96
PO	76 302	2,90	68 848	2,66
MZCHÚ	10 284	0,40	10 531	0,41
VZCHÚ	247 178	9,50	273 525	10,57
EVL+PO	50 138	1,90	44 151	1,71
EVL+MZCHÚ	14 952	0,60	22 260	0,86
EVL+VZCHÚ	121 577	4,70	122 514	4,74
PO+MZCHÚ	371	0,00	309	0,01
PO+VZCHÚ	93 789	3,60	94 436	3,65
MZCHÚ +VZCHÚ	2 820	0,10	2 976	0,12
EVL+PO+MZCHÚ	2 956	0,10	5 894	0,23
EVL+PO+VZCHÚ	188 688	7,30	191 897	7,42
EVL+ MZCHÚ +VZCHÚ	10 823	0,40	11 048	0,43
PO+ MZCHÚ +VZCHÚ	1 324	0,10	1 385	0,05
EVL+PO+MZCHÚ+VZCHÚ	24 560	0,90	18 615	0,72
SUMA Plocha	953 190	36,70 %	970 909,27	37,52 %
Rozdíl mezi roky 2014-2017 činí + 17 719 ha				

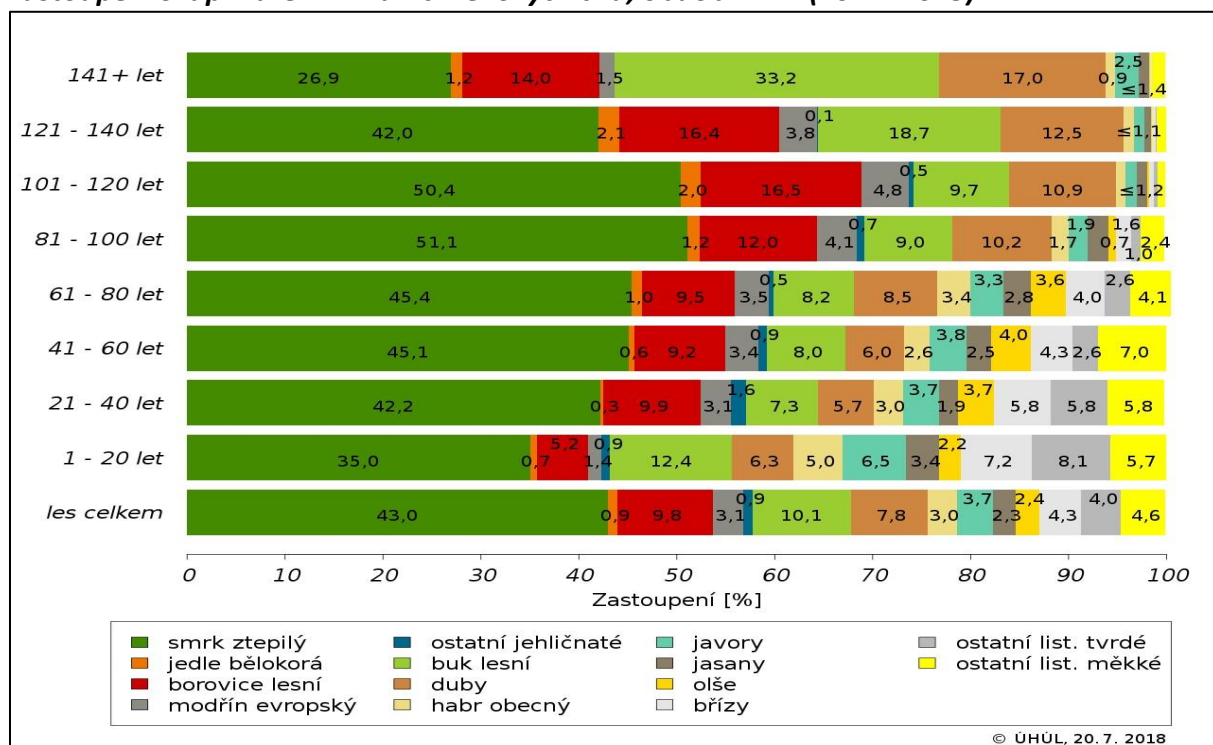
Pramen: ÚHÚL 2017

Zastoupení dřevin

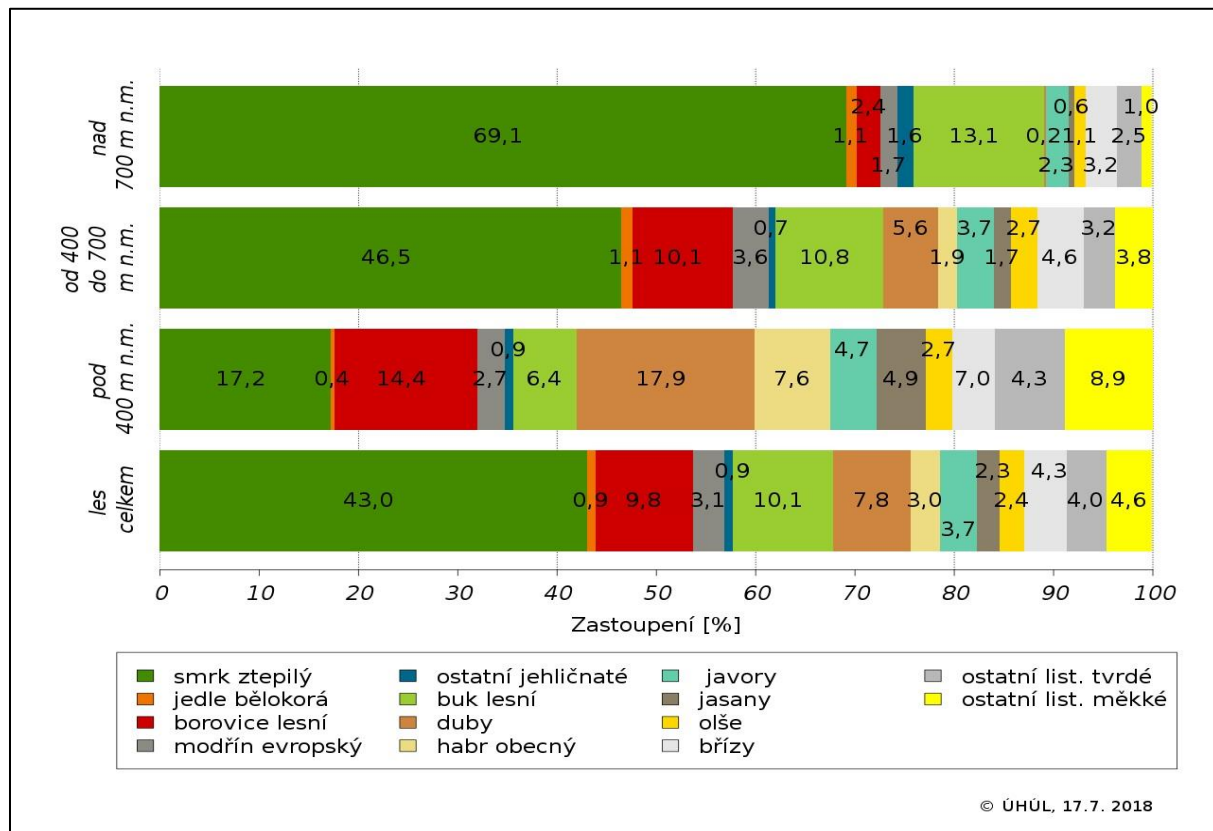
Zastoupení skupin dřevin v ČR, období NIL2 (2011–2015)

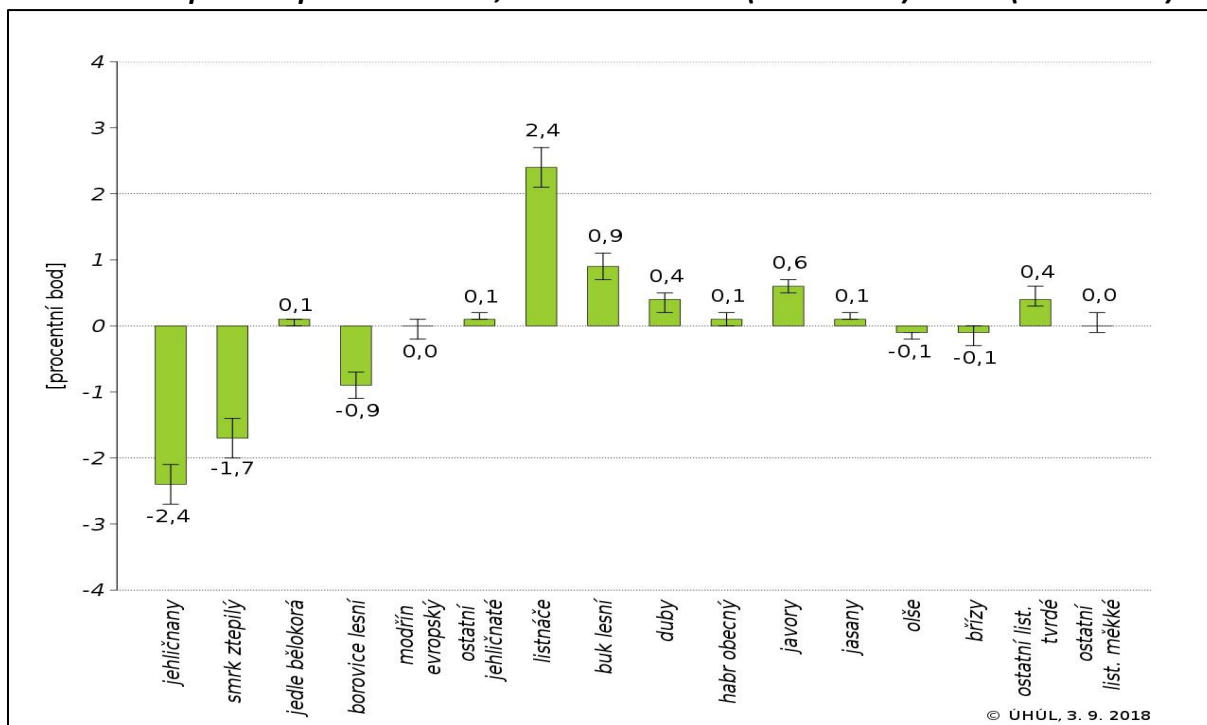
Zastoupení skupin dřevin v rámci věkových tříd, období NIL2 (2011–2015)

Zastoupení skupin dřevin podle nadmořské výšky, období NIL2 (2011–2015)

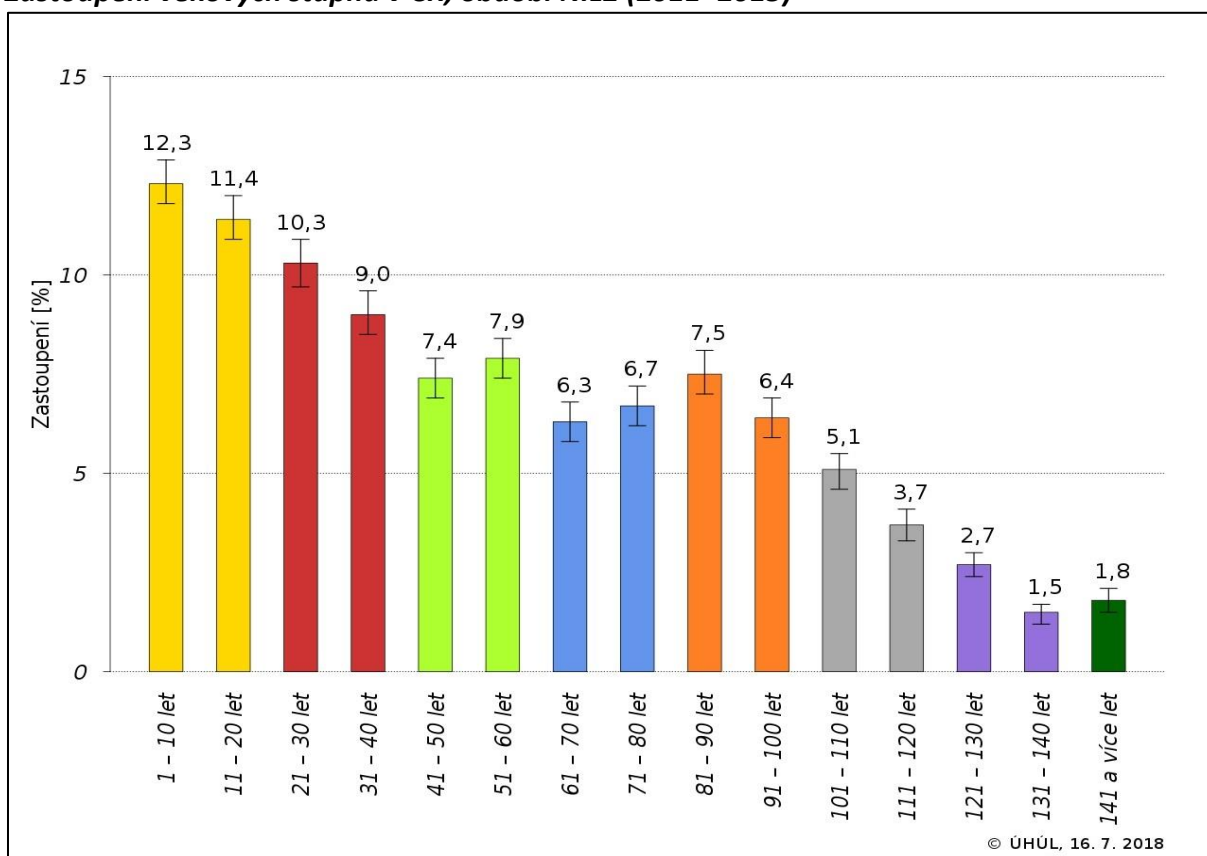

Změna zastoupení skupin dřevin v ČR, období mezi NIL1 (2001–2004) a NIL2 (2011–2014)

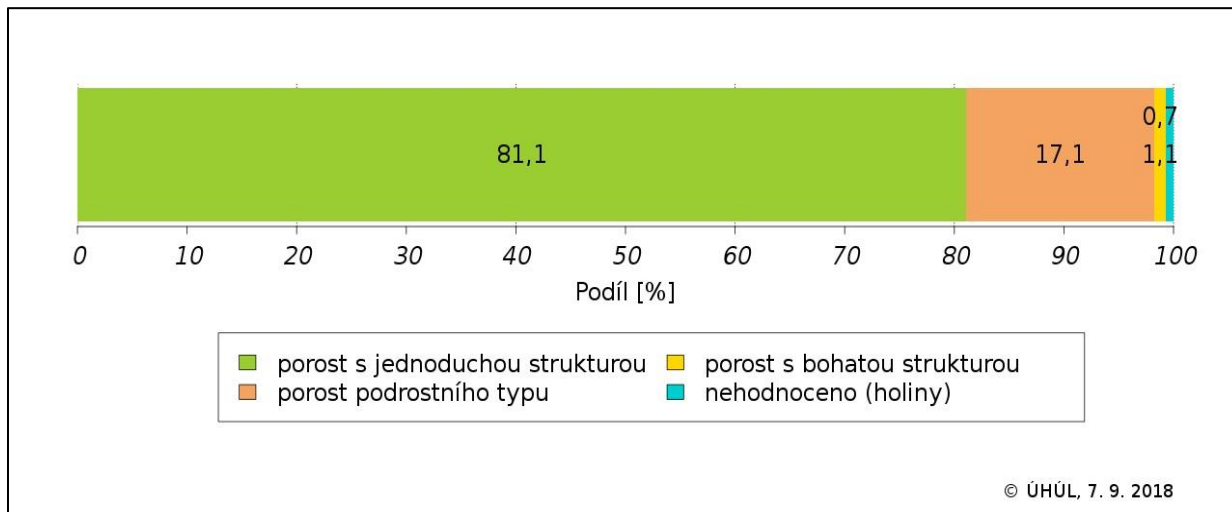

Struktura lesa

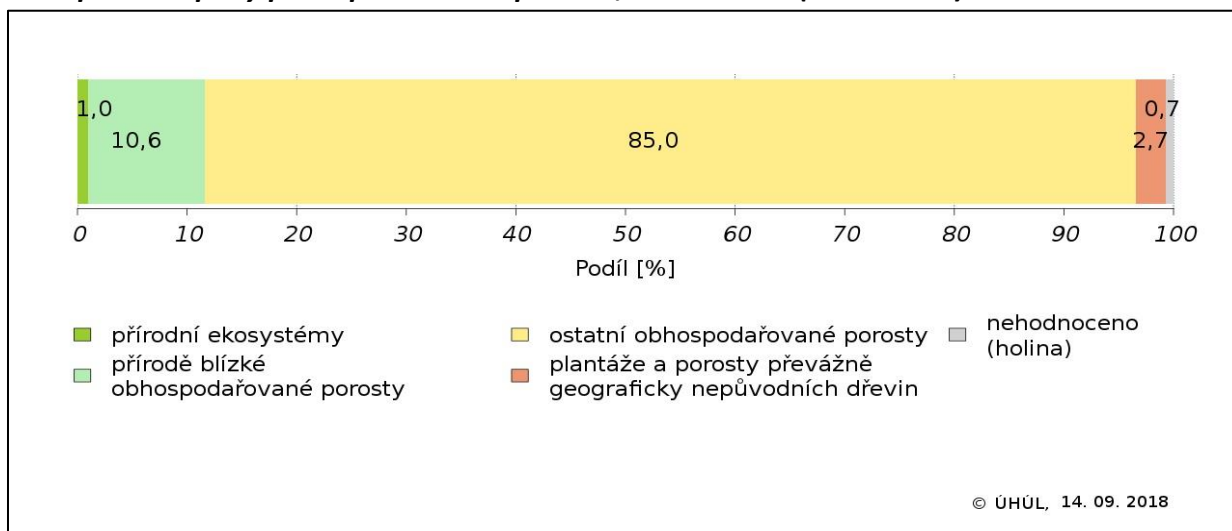
Zastoupení věkových stupňů v ČR, období NIL2 (2011–2015)

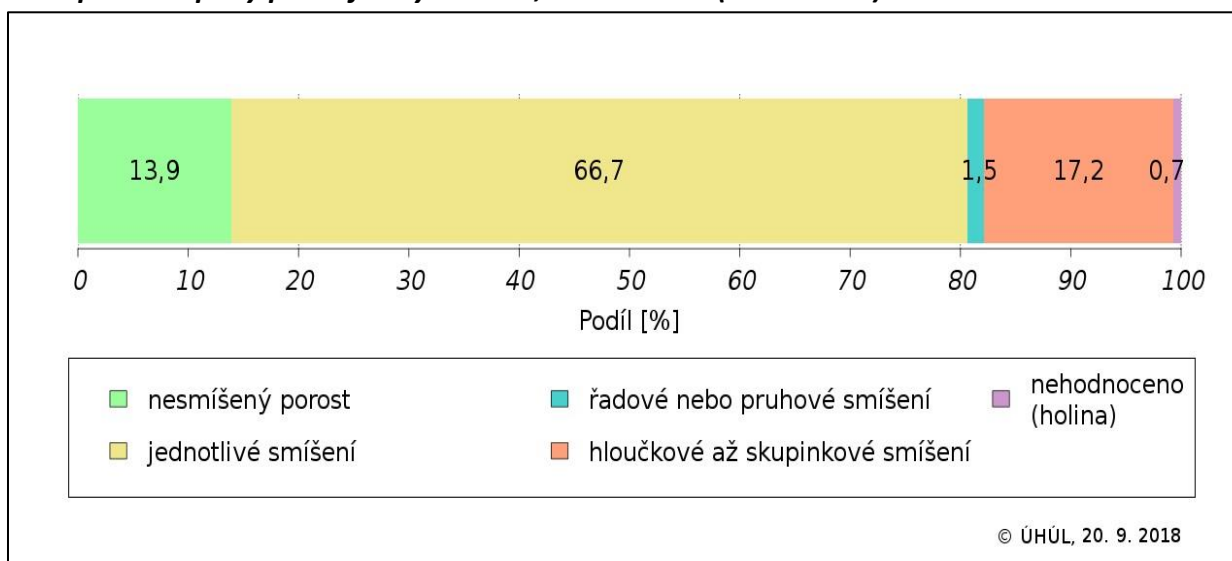
Podíl porostní půdy podle bohatosti struktury, období NIL2 (2011–2014)

Podíl porostní půdy podle přirozenosti porostu, období NIL2 (2011–2014)

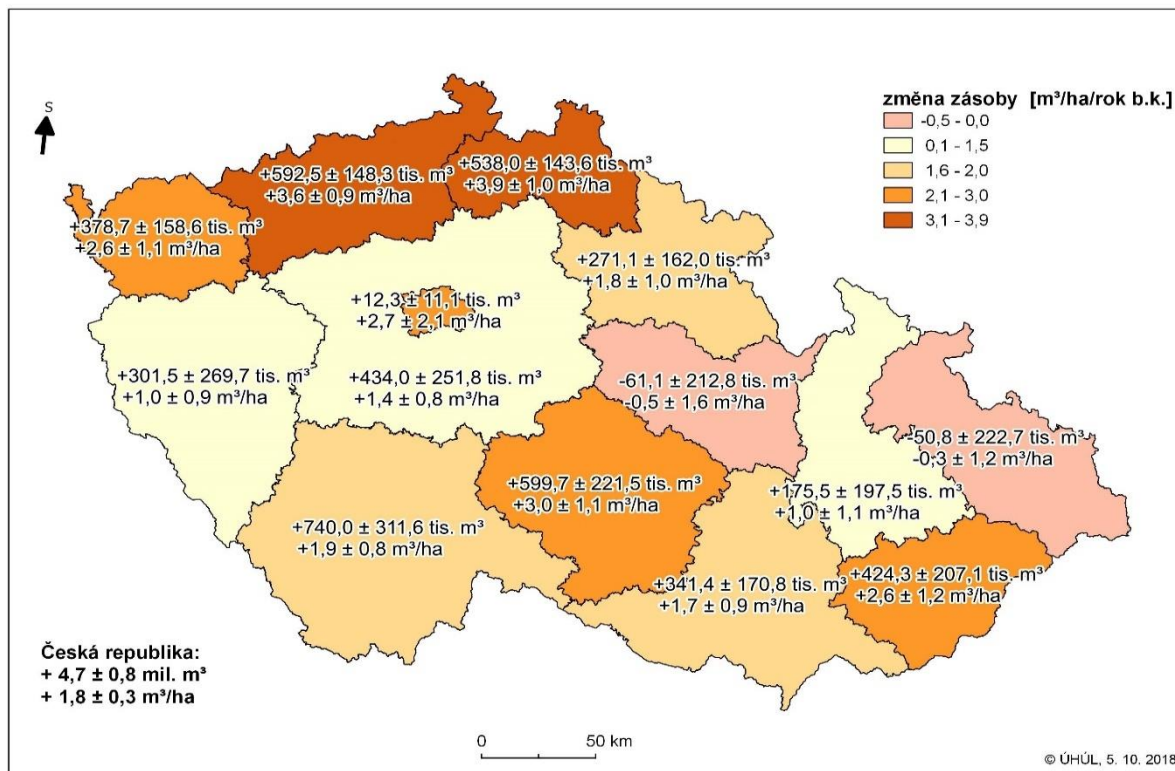

Podíl porostní půdy podle formy smíšení, období NIL2 (2011–2014)

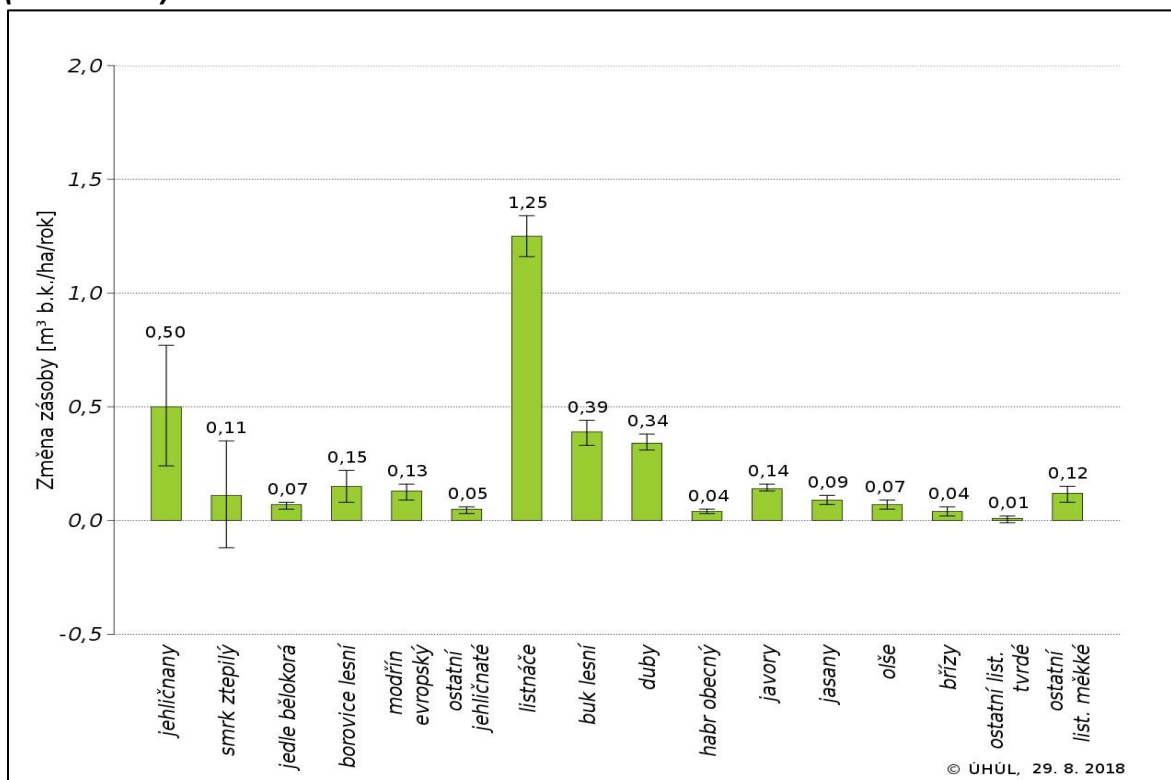

Změna zásoby dříví

Průměrná roční změna zásoby dříví v krajích, období mezi NIL1 (2001–2004) a NIL2 (2011–2014)

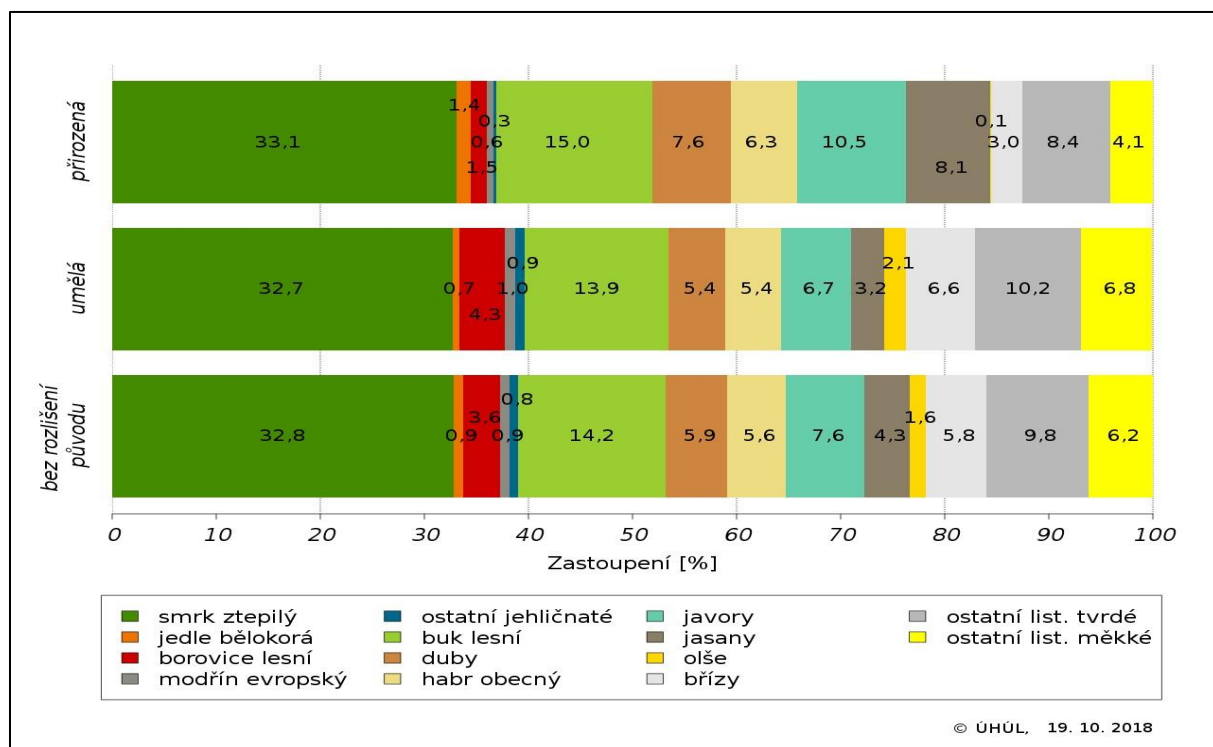

Změna hektarové zásoby dříví podle skupin dřevin, období mezi NIL1 (2001–2004) a NIL2 (2011–2014)

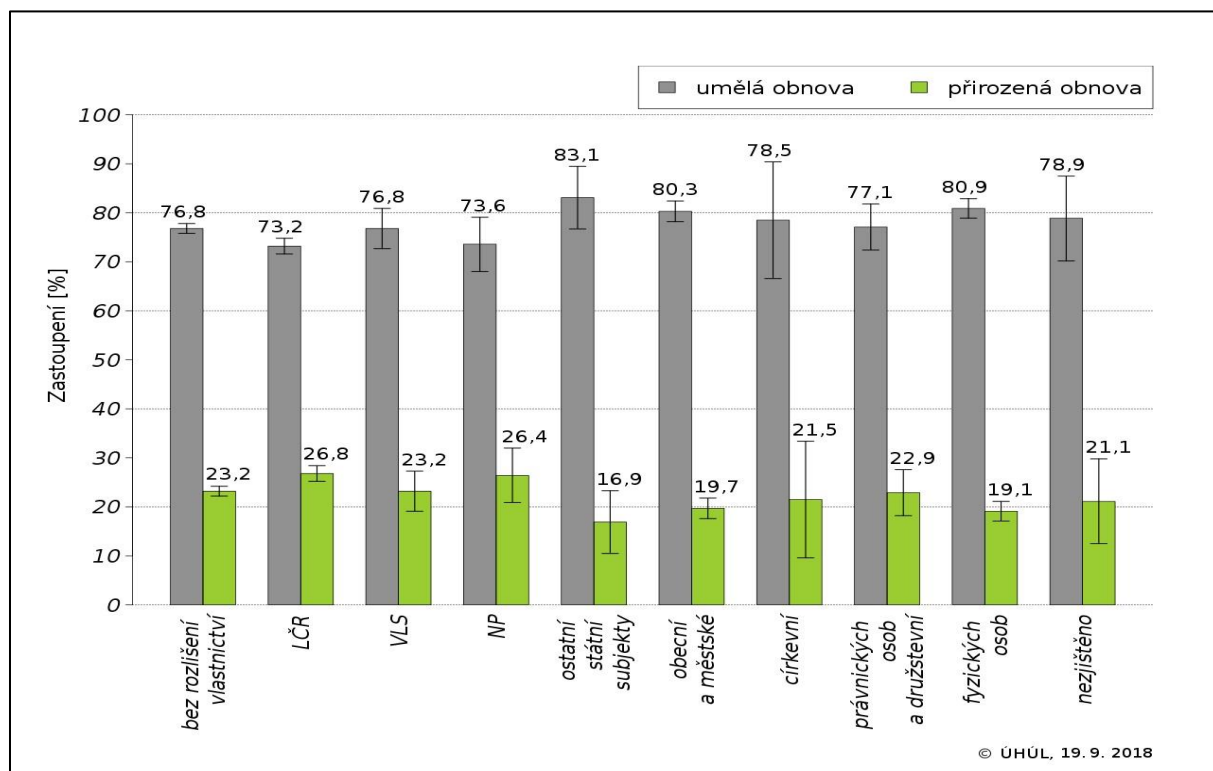

Obnova lesa

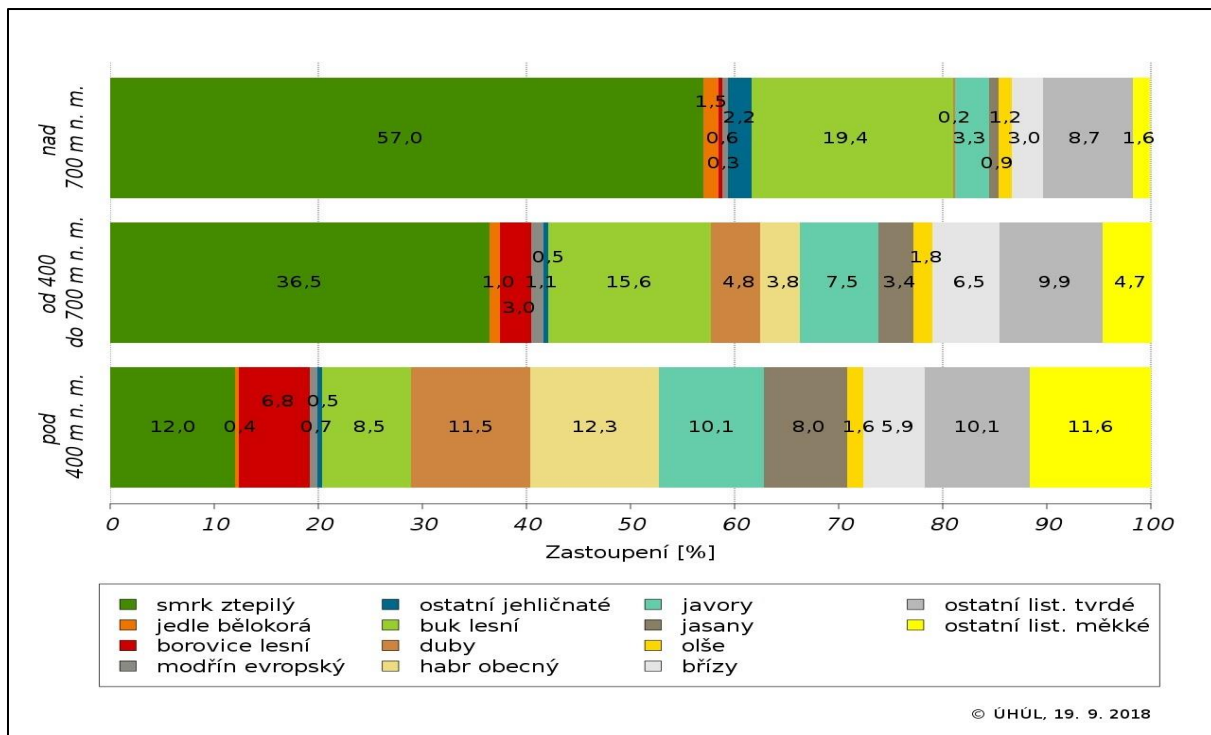
Zastoupení skupin dřevin v **obnově podle původu** v ČR, období NIL2 (2011–2015)

Zastoupení přirozené a umělé obnovy **podle vlastnictví**, období NIL2 (2011–2015)

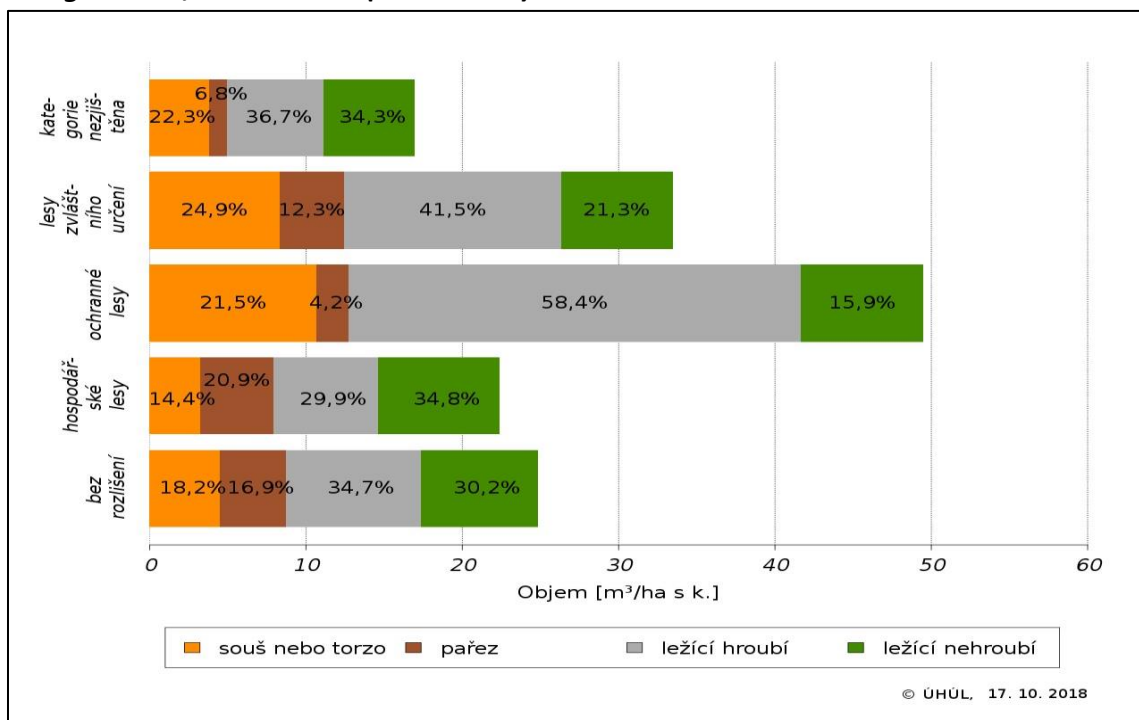

Zastoupení skupin dřevin v obnově *podle nadmořské výšky, období NIL2 (2011–2015)*

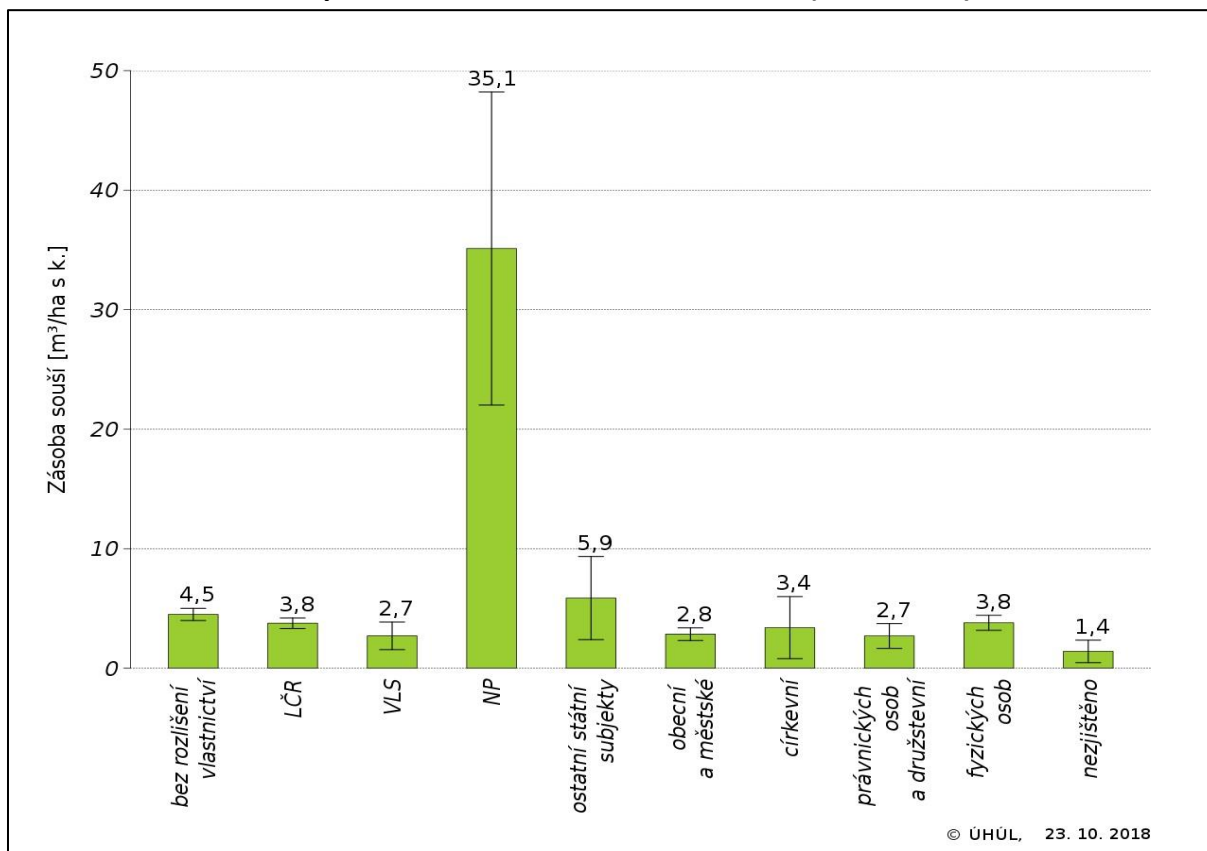

Mrtvé dřevo

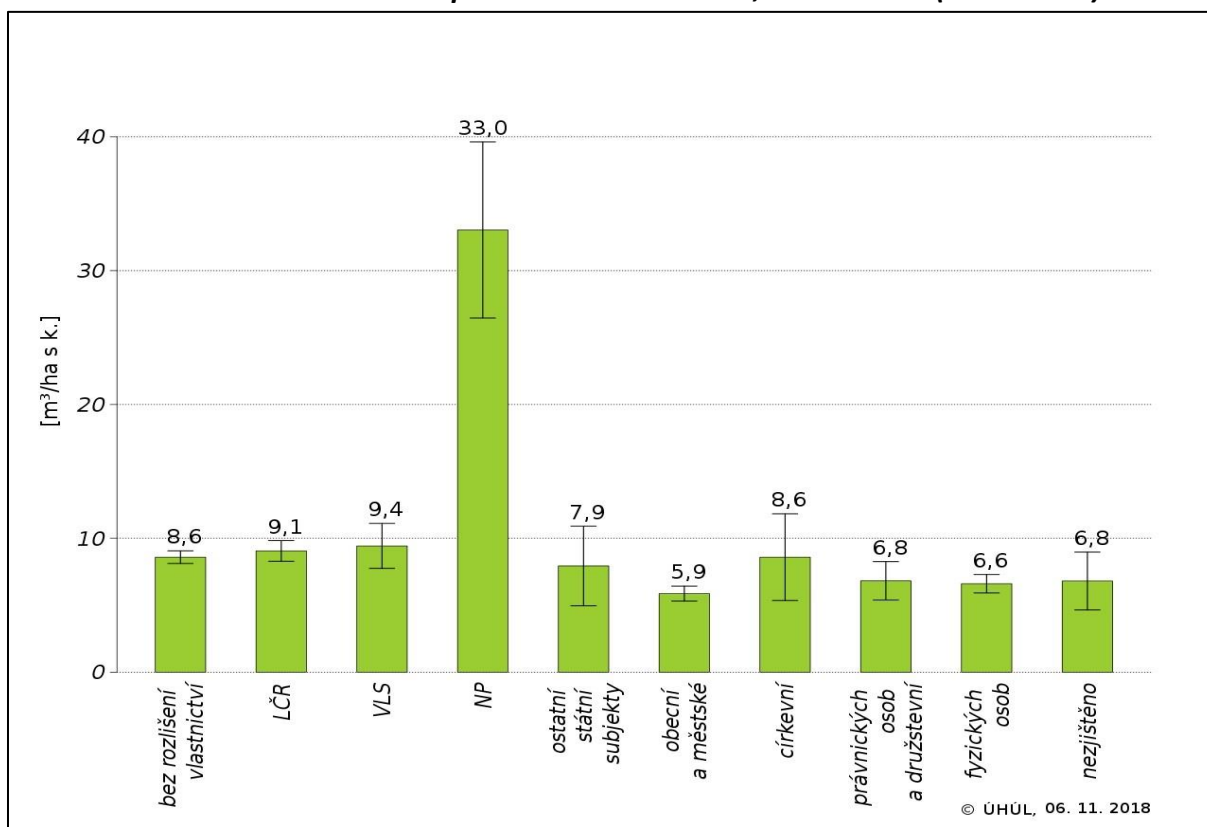
Hektarový objem a podíl jednotlivých forem mrtvého dříví na celkovém množství podle kategorií lesa, období NIL2 (2011–2015)

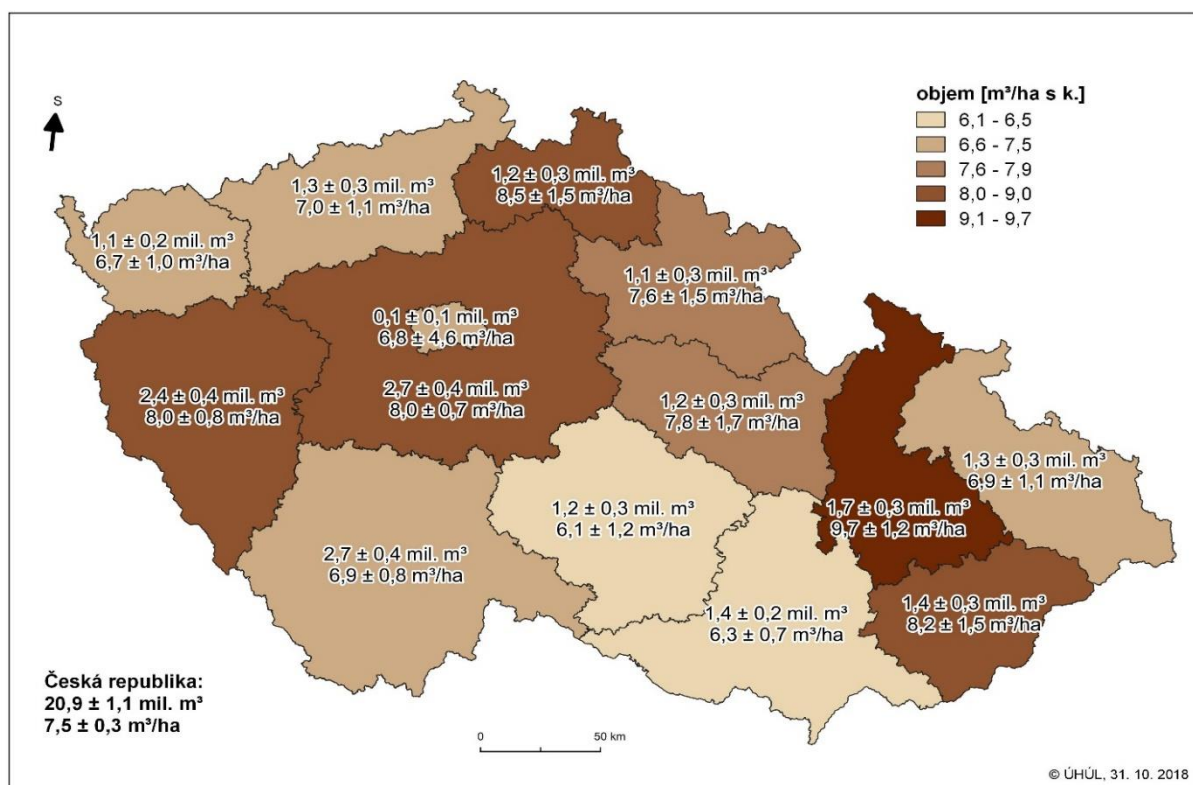
Hektarová zásoba *souší* podle druhu vlastnictví, období NIL2 (2011–2015)

Hektarová zásoba *ležícího hroubí* podle druhu vlastnictví, období NIL2 (2011–2015)

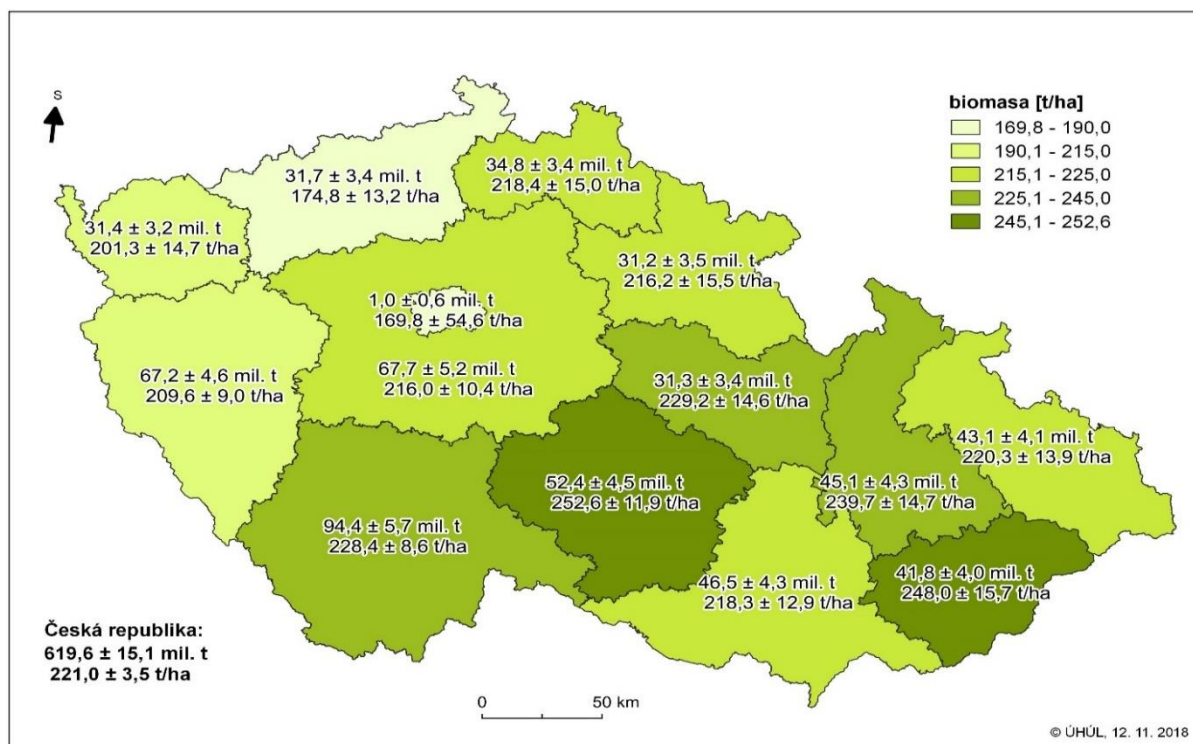
Celkový a hektarový objem **ležícího nehroubí** v krajích, období NIL2 (2011–2015)

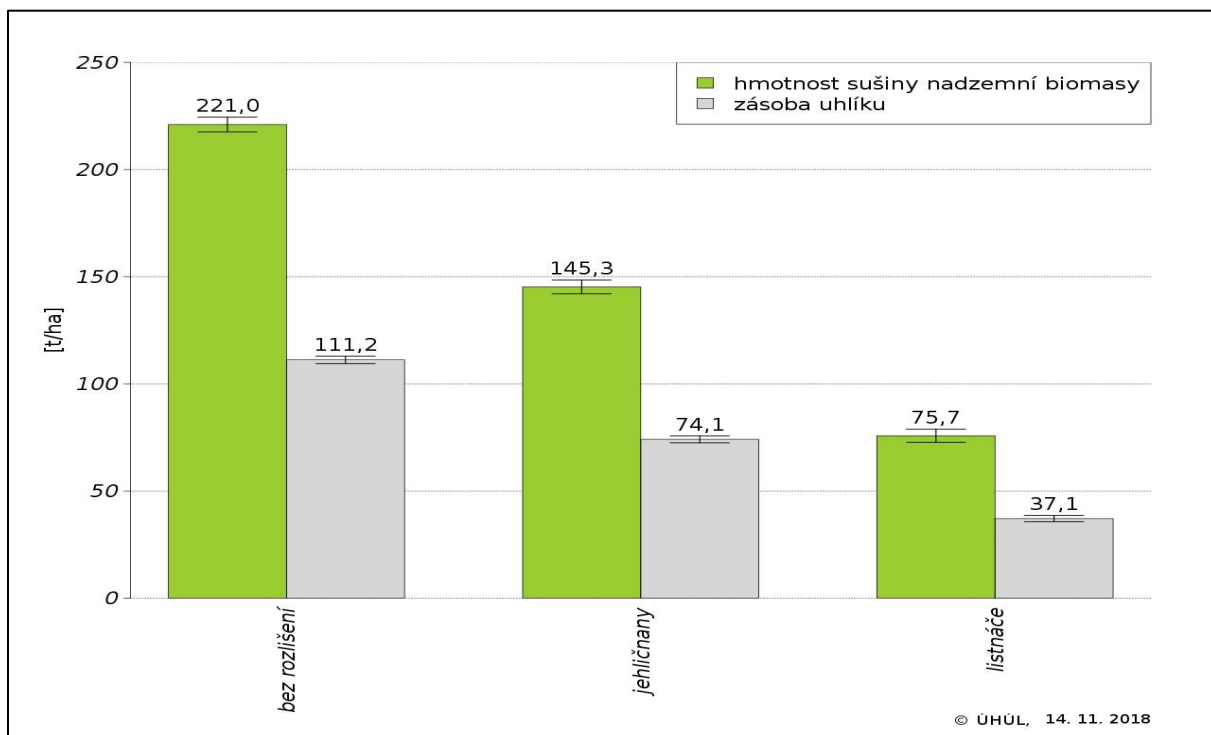
Biomasa a uhlík

Celková a hektarová hmotnost **sušiny nadzemní biomasy** v krajích, období NIL2 (2011–2015)

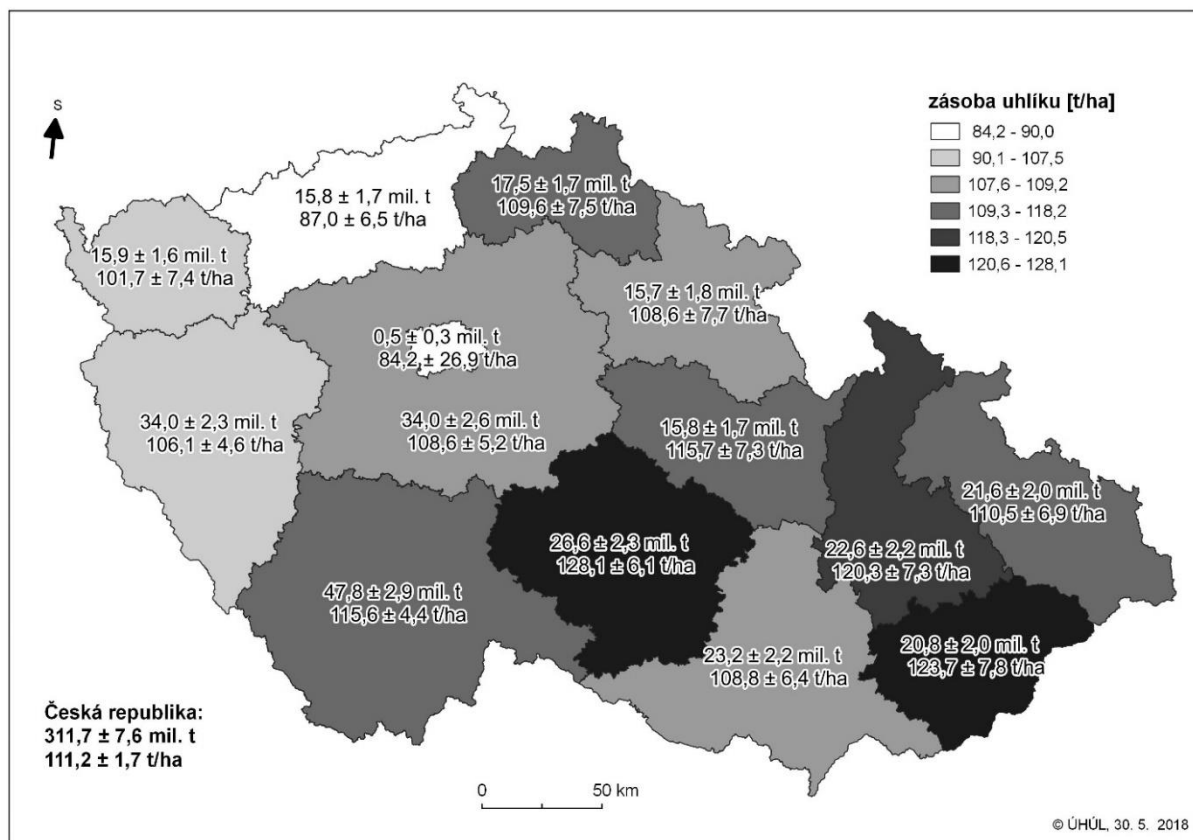
Všechny živé stromy nad 7 cm a min výškou 5 m (kmeny, pařezy, kůra, silné a slabé větve, jehličí a listí).

Hektarová hmotnost *sušiny nadzemní biomasy a zásoba uhlíku* jehličnatých a listnatých dřevin v ČR, období NIL2 (2011-2015)

Celková a hektarová *zásoba uhlíku* v krajích, období NIL2 (2011-2015)

Nejdůležitější mezinárodní a národní dokumenty související s lesnickou politikou

1. Mezinárodní dokumenty

- Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (31. 3. 1994)
- Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu (16. 2. 2005)
- Pařížská dohoda (4. 11. 2016)
- Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD – 3. 3. 1994)
- Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES – 1. 1. 1993)
- Evropská úmluva o krajině (1. 10. 2004)
- Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva – 1. 5. 1994)
- Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva – 1. 1. 1993)
- Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť (Bernská konvence – 1. 6. 1998)
- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (UNESCO – 1. 1. 1993)
- Mezinárodní smlouva o genetických zdrojích rostlin významných pro výživu a zemědělství. Přijata dne 3. 11. 2001 na 31. zasedání Konference FAO
- Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat (4. 6. 2006)
- Cíle udržitelného rozvoje OSN na období 2015-2030
- Strategický plán OSN pro lesy 2017–2030 a související Globální cíle pro lesy
- Úmluva o Evropském lesnickém institutu (2005, ratifikace ČR 2007)
- Living with bark beetles: impacts, outlook and management options, 2019, zpráva Evropského lesnického institutu (EFI)

2. Dokumenty EU

Lesy:

- Závěry Rady o strategii Evropské unie v oblasti lesního hospodářství
- Strategie Společenství pro lesy ze dne 15. 12. 1998
- Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o akčním plánu EU pro lesnictví (Akční plán EU pro lesy a lesnictví ze dne 15. 6. 2006)
- Nová strategie EU pro lesy a navazující průmyslová odvětví ze dne 20. 9. 2013
- Směrnice Rady 1999/105/ES ze dne 22. prosince 1999, o uvádění reprodukčního materiálu lesních dřevin na trh
- Nařízení Rady (ES) č. 2173/2005 ze dne 20. prosince 2005, o zavedení režimu licencí FLEGT pro dovoz dřeva do Evropského společenství

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 607/2012 ze dne 6. července 2012, o prováděcích pravidlech pro systém náležité péče a pro četnost a povahu kontrol kontrolních organizací podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/841 ze dne 30. května 2018, o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a o změně nařízení (EU) č. 525/2013 a rozhodnutí č. 529/2013/EU

Životní prostředí:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009, o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění)
- Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001, o posuzování vlivu některých plánů a programů na životní prostředí (též směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985, o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, ve znění směrnice Rady 97/11/ES ze dne 3. března 1997)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4 ES ze dne 28. ledna 2003, o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí
- Strategie „Inovace pro udržitelný růst: bioekonomika pro Evropu“, kterou přijala Evropská komise 13. února 2012, aktualizace v říjnu 2018 pod názvem „A sustainable Bioeconomy for Europe: strengthening the connection between economy, society and the environment“
- Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 2. července 2014, Směrem k oběhovému hospodářství: program nulového odpadu pro Evropu (COM/2014/0398)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů

3. Ministerské konference o ochraně lesů v Evropě (MCPFE nyní Forest Europe)

Štrasburk 1990 – Všeobecná deklarace

Rezoluce:

S1: Evropská síť stálých ploch pro sledování lesního ekosystému

S2: Zachování lesních genetických zdrojů

- S3: Evropská databanka lesních požárů
- S4: Přizpůsobení obhospodařování horských lesů novým podmínkám životního prostředí
- S5: Rozšíření sítě Euro Silva pro výzkum fyziologie stromů

Helsinky 1993 – Všeobecná deklarace

Rezoluce:

- H1: Obecné zásady trvale udržitelného hospodaření v lesích Evropy
- H2: Obecné zásady ochrany a trvale udržitelného zachování biodiverzity evropských lesů
- H3: Lesnická spolupráce se státy ve stadiu přechodu na jiný typ ekonomiky
- H4: Strategie procesu dlouhodobé adaptace evropských lesů na klimatické změny

Lisabon 1998 – Všeobecná deklarace

Rezoluce:

- L1: Lidé, lesy a lesnictví (Podpora sociálních a ekonomických aspektů trvale udržitelného lesního hospodářství)
- L2: Celoevropská kritéria a indikátory trvale udržitelného hospodaření v lesích; Celoevropské směrnice pro trvale udržitelné hospodaření v lesích na provozní úrovni

Vídeň 2003 – Deklarace vídeňského summitu pro život lesů

Rezoluce:

- V1: Synergická podpora trvale udržitelného obhospodařování evropských lesů prostřednictvím národních lesnických programů a spolupráce mezi odvětvími
- V2: Zvýšení ekonomické životaschopnosti trvale udržitelného obhospodařování lesů v Evropě
- V3: Sociálně kulturní dimenze trvale udržitelného obhospodařování lesů v Evropě
- V4: Ochrana a zvyšování biologické rozmanitosti lesů v Evropě
- V5: Změna klimatu a trvale udržitelné obhospodařování lesů v evropských lesích

Varšava 2007 – Varšavská deklarace

Rezoluce:

- W1: Lesy dřevo a energie
- W2: Lesy a voda

Oslo 2011 – Právně závazná dohoda pro evropské lesy

Schválena: Základní východiska právně závazné dohody a mandát pro její vyjednávání
Evropské lesy 2020 – definuje vizi a cíle pro evropské lesy do roku 2020

Madrid 2015 – Zelená ekonomika

Schválena: Zpráva o stavu evropských lesů

Rezoluce:

- M1: Zelená ekonomika, tedy podpora lesů, může významně zlepšit hospodaření celého sektoru. Navíc zajistí zaměstnanost na venkově a zvýšení hodnoty našich lesů.

M2: Lesnický sektor v centru zájmu zelené ekonomiky ministři se zavázali ke zvýšení příspěvku lesního hospodářství k nízkouhlíkovému hospodářství, k podpoře výzkumu a vzdělávání, vzniku nových pracovních míst a ke zvýšení využívání dřeva z lesů obhospodařovaných udržitelným způsobem.

M3: Ochrana lesů v měnícím se životním prostředí zavazuje evropské státy k důslednějšímu přizpůsobování lesů a lesnického sektoru na změnu klimatu.

4. Národní dokumenty

- Zásady státní lesnické politiky (2012)
- Strategie Ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030 (2016)
- Národní lesnický program II (2008)
- Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (Adaptační strategie)
- Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2015)
- Hodnocení zranitelnosti ČR vůči změně klimatu
- Strategie regionálního rozvoje 2021+ (2019)
- Koncepce rozvoje venkova 2020
- Inovační strategie České republiky 2019–2030